

Katholieke Hogeschool Kempen
Huiswerk aan huis en Voorlezen aan huis
Annie Meeuwes en Ellen Stoffels

Projecten in samenwerking met schoolopbouwwerk Turnhout en Mol

In de stage van het derde jaar krijgen de studenten de kans om in een reële situatie met diversiteit te leren omgaan. Deze kennismaking is maar mogelijk dankzij een theoretische basis die in het eerste, tweede en derde jaar werd gelegd (zie overzicht in annex).

Naast de didactische stage in de basisschool is er voor elke student een alternatieve stage gepland waarvan de omvang gelijk is aan één weekequivalent. Die stage vindt plaats in een socioculturele of educatieve context, anders dan de (basis)schoolse.

In het kader van deze alternatieve stage werken wij intensief samen met het schoolopbouwwerk en andere initiatieven die zich tot de doelgroep van het GOK-beleid richten. Concreet betekent dit dat de studenten zich wekelijks kunnen engageren in diverse projecten van het schoolopbouwwerk (SOW), zoals Huiswerk aan huis en Voorlezen aan huis. Enerzijds kunnen de studenten in deze projecten hun competentie als toekomstig leerkracht gebruiken, anderzijds krijgen zij de kans om contacten te leggen met ouders en leerlingen in hun thuissituatie. Zij leren de drempel voor kansarme en allochtone ouders overwinnen en krijgen een realistischer beeld van de thuissituatie van de doelgroopleerlingen van het GOK-beleid. Dit engagement wordt theoretisch rechtstreeks ondersteund door het thema 'kansarmoede' in het tweede jaar van de opleiding en het thema 'huiswerk-beleid' in de module 'Zorgverbreding' van het derde jaar.

De school werkt voor dit project samen met het schoolopbouwwerk en de basiseducatie. Zo kunnen wij onze studenten voorbereiden op het omgaan met maatschappelijke diversiteit, vooral het omgaan met de doelgroopleerlingen van het GOK-beleid en hun ouders. Bovendien hebben wij als hogeschool de plicht van maatschappelijke dienstverlening. Zonder de inbreng van studenten en de ondersteuning vanuit de hogeschool zouden deze projecten van het schoolopbouwwerk niet mogelijk zijn.

Beoogde basiscompetenties

- * realiseren van een ontwikkelingsbevorderende omgeving;
- * observeren met het oog op bijsturen en remediëren;
- * de emancipatie van het kind bevorderen;
- * adequaat omgaan met kinderen in sociaalemotionele probleemsituaties en met kinderen met gedragsmoeilijkheden;
- * een gestructureerd speel- en leerklimaat bevorderen;
- * op correcte wijze administratieve taken uitvoeren;
- * een stimulerende en werkbare leefruimte creëren;
- * zich op de hoogte stellen en discreet omgaan met gegevens van het kind;
- * aan ouders/verzorgers informatie en advies verschaffen over hun kind in de school;
- * in overleg met het team de ouders/verzorgers informeren over en betrekken bij de klas en de school;
- * met ouders/verzorgers in dialoog treden over opvoeding en onderwijs;
- * in een team een taakverdeling naleven;
- * de eigen pedagogische en didactische opdracht en aanpak in teamverband bespreekbaar maken;
- * in overleg contacten leggen, communiceren en samenwerken met externe instanties, die onderwijsbetrokken initiatieven aanbieden;
- * reflecteren over het beroep van leraar en de plaats ervan in de samenleving.

Doelen

Persoonlijke doelen

- * een beter inzicht verwerven in de leefwereld van autochtone kinderen uit een sociaaleconomisch zwak milieu en van allochtone kinderen;
- * een beter inzicht verwerven in een aantal mechanismen van maatschappelijke uitsluiting;
- * de drempel naar kansarme en/of allochtone ouders leren overwinnen;
- * oefenen in het adequaat communiceren met deze kinderen, de andere gezinsleden, de mede-

- werkers van begeleidingsdiensten;
- * oefenen in het begeleiden van taalontwikkeling en sociaalemotionele ontwikkeling;
  - * oefenen in het creëren en organiseren van zinvolle vrijetijdsbesteding voor deze kinderen;
  - * oefenen in teamwerk;
  - * oefenen in organisatievaardigheid;
  - * oefenen in het probleemoplossend denken (probleemanalyse, plannen, uitvoeren, evalueren, bijsturen)
  - * verder ontwikkelen van belangrijke attitudes: openheid voor diversiteit, sociaal engagement, doorzettingsvermogen;
  - * de betrokkenheid van kansarme en allochtone ouders bij de school van hun kinderen verhogen;
  - * een voorbeeldfunctie voor ouders vervullen in het tot stand brengen en ondersteunen van een goede leer- en werkhouding van de kinderen.

Maatschappelijke doelen

Een bijdrage leveren aan het verbeteren van de maatschappelijke kansen van kinderen uit een sociaaleconomisch zwak milieu (autochtonen) en kinderen van allochtone origine:

Rechtstreeks door:

- * verbeteren van communicatieve vaardigheden;
- * verbeteren van relationele vaardigheden;
- * vergroten van zelfwaardegevoel en gevoel van acceptatie en erkenning.

Onrechtstreeks door deelname aan en integratie in een ruimere werking van het schoolopbouwwerk.

Verloop van de stages

De kinderen voor deze stages worden uit de doelgroepleerlingen van het GOK geselecteerd door de zorgcoördinatoren en de klasleerkrachten van de school. De studenten worden door de zorgcoördinator geïntroduceerd in het geselecteerde gezin. Ze beschikken over een informatieve bundel met observatielijsten en doelstellingenlijsten, samengesteld door het schoolopbouwwerk en de lerarenopleiding.

De stage bestaat uit een vijftiental sessies en de voorbereiding ervan.

- * De studenten gaan een twaalfal keren op donderdag na schooltijd aan huis voorlezen of huiswerk begeleiden. Voorwaarde is dat minstens een van de ouders aanwezig is. De belangrijkste bedoelingen zijn: een leescultuur te introduceren in het gezin, de leer- en werkhouding van de kinderen te verbeteren en de betrokkenheid van de ouders bij de school te verhogen.
- * Er is een bijkomende sessie voor bezoek aan bibliotheek of speel-o-theek met ouders en kinderen.
- * Daarnaast is er een sessie om contact te leggen met de leerkracht van het kind en feedback te geven.
- * Er zijn twee feedbacksessies in het departement Lerarenopleiding (een na een vijftal sessies en een op het einde van de stage).

Na elke sessie brengen de studenten schriftelijk verslag uit aan de zorgleerkracht of klasleerkracht en aan de coördinerende pedagoog. Op het einde formuleren de studenten een besluit.

Model van een verslag Voorlezen en/of Huiswerk aan huis

Activiteiten en materialen	Reflectie: positief/negatief	Doelen te kiezen in overleg met de leerkracht uit de streefdoelen in de bundel
<ul style="list-style-type: none"> * Onthaal * Huiswerk maken <p>Lisa leest luidop voor uit haar leesboekje. Lisa oefent haar sommenkaartjes, ik controleer.</p>	<p>+Vriendelijke mama</p> <p>+Lisa leest zeer goed +Lisa oefent zorgvuldig haar sommen en maaltafels. - Dennis heeft te weinig geoeft en maakt veel fouten. + Lisa maakt slechts twee foutjes, maar verbetert zichzelf correct.</p>	<p>Leesvoorwaarden: Vergroten inzicht leesbehoefte Creëren van rust Aanwezigheid van afgestemd materiaal (boeken)</p> <p>Lees- en spelgedrag</p> <p>Stimuleren van leesplezier Aanzetten tot onderzoek van het boek (kaft bekijken ...)</p>

<p>* voorlezen van prentenboeken</p> <p>Kaft bespreken en titel laten lezen. Voorlezen Bespreken: Wat vind je ervan? Waarover ging het?</p> <p>Boeken: Eén eenzaam zeepaardje. Joost Efficers en Saxton Freymann uitg. CEGO Grasgroentje en de zeven purken. Marc De Bel, Clavis</p>	<p>+ De kinderen letten goed op en zijn geïnteresseerd.</p>	<p>Ontwikkeling kind</p> <p>Gevoelens uiten: vertellen van eigen ervaringen aan de hand van de inhoud van het boek.</p> <p>Taalontwikkeling Spreekvaardigheid vergroten Woordenschat verruimen door het voorlezen en zelf lezen van boeken, versjes en gedichten.</p>
--	---	---

Resultaten van deze projecten

Impact op de studenten

De studenten worden op een interessante, levensechte manier geconfronteerd met de sociale realiteit waarmee ze tijdens hun loopbaan zullen geconfronteerd worden. Zij voelen zich nuttig en hebben het gevoel bij te dragen tot het schoolsucces van de leerlingen die zij begeleiden. De projecten werken intrinsieke motivatie van de studenten in de hand.

De aandacht van de studenten wordt gevestigd op de nood aan taalvaardigheid bij henzelf en bij de leerlingen.

De studenten leren het belang inzien van structuur en regelmaat, van een goede werk- en leerhouding.

De studenten maken op een vrij spontane manier kennis met andere culturen. Anders zijn wordt niet in eerste instantie ervaren als een probleem, maar als een gegevenheid. Dit neemt niet weg dat via de vragen van leerlingen en ouders de studenten geconfronteerd worden met de acculturatieproblematiek van vluchtelingen en allochtonen in ons onderwijs en in onze maatschappij.

De relatie tussen school en gezin is een belangrijke factor in het schoolsucces van kinderen. De projecten Voorlezen aan huis en Huiswerk aan huis bieden heel wat kansen om een positief contact tussen school en gezin aan te reiken.

Uit de verslaggeving van de studenten komt duidelijk naar voren dat zij het werken in deze projecten als positief ervaren. Zij verwerven een open en positieve houding naar de doelgroep leerlingen van het GOK-beleid en hun ouders.

Impact op de scholen

Sinds de studiedag Kansarmoede in 1992 is de aandacht voor de problematiek van de kansarmen in de Turnhoutse scholen gestadig toegenomen. Toen in Turnhout - in het kader van het Sociaal Impuls Fonds - het schoolopbouwwerk en het sectoraal overleg onderwijs werden opgestart, werd er hoe langer hoe meer gestructureerd nagedacht over kansarmoede en de aanpak ervan in het onderwijs. Aan het sectoraal overleg onderwijs nemen alle Turnhoutse basisscholen en CLB's deel en ook de lerarenopleiding en de pedagogische begeleiders van het vrij onderwijs.

Waar in '92 nog maar weinig scholen echt aandacht hadden voor de problematiek van kansarmoede, namen in het schooljaar '98-'99 alle basisscholen zonder uitzondering deel aan een langdurige nascholing over huiswerkbeleid. In 2001 werd een eerste studiedag over kansarmoede georganiseerd. Alle scholen namen deel.

In januari 2003 werd een tweede studiedag georganiseerd. Hier waren naast alle basisscholen ook een aantal scholen voor secundair onderwijs aanwezig. Op deze studiedag werd als centraal thema een signaallijst voor kansarmoede voorgesteld. Die lijst kan worden gedownload van de website van de stad Turnhout.

Impact op de gezinnen

De meeste, zonet alle gezinnen staan positief tegenover het project en de studenten in het bijzonder. Het onthaal is meestal heel vriendelijk en gastvrij. Het project heeft een positieve impact op de relatie tussen school en gezin. De gezinnen ervaren het project als een dienstverlening van de school aan hun kinderen, die de betrokkenheid bij de school verhoogt.

Contactgegevens

Annie Meeuwes en Ellen Stoffels
Katholieke Hogeschool Kempen
annie.meeuwes@khk.be
ellen.stoffels@khk.be
www.turnhout.be

Katholieke Hogeschool Mechelen Huiswerk aan Huis Lia Frederickx

Situering

Opleidingsonderdeel SCE of Socio-Cultureel Engagement (3 studiepunten)
3de jaar opleiding tot leraar lager onderwijs
1 week (gespreid over 10 weken tijdens 1ste semester)
Huiswerk aan huis in een gezin

Beschrijving van het project

In het 3de jaar van de opleiding tot leraar lager onderwijs bouwen we verder op het thema 'diversiteit' uit het 2de jaar. Er zijn links met de module 'Zorgverbreding' en de module 'Kind en maatschappij' uit het 3de jaar van de opleiding tot leraar lager onderwijs. In deze module brengen wij de studenten in contact met kinderen met een andere socioculturele achtergrond.

Doelen

- * remediërend en preventief werken met kinderen uit het lager onderwijs;
- * stereotiep denken over thuissituaties toetsen aan een concrete gezinssituatie;
- * open houding aannemen tegenover nieuwe ervaringen;
- * kritisch denken over huiswerkbeleid;
- * kennismaken met interactiemogelijkheden tussen ouders en school.

1) De student begeleidt gedurende 15 uur een allochtoon of kansarm autochtoon kind bij het huiswerk. Hierbij neemt de student de taak van de ouders gedeeltelijk op: samen met het kind de schoolagenda bekijken, het werk plannen, eventueel helpen bij moeilijkheden of ze signaleren via de schoolagenda aan de klasleerkracht. Als er een (grotere) achterstand is, mag de student de kennis als leerkracht benutten om het kind te remediëren. De begeleiding wordt ruim opgevat. Al deze kinderen hebben nood aan 'talig bezig zijn' (voorlezen, gezelschapsspelen, samen naar bibliotheek gaan, gezellig praten ...).

Daarnaast stelt de student doelen voorop op lange termijn zodat de begeleiding ook ná de contacten met het gezin effect heeft. Hij/zij onderzoekt de leeromgeving, de leermethodiek en studieplanning van het kind en stuurt eventueel bij, betreft de ouders en geeft voorbeelden zodat de ouders (broers of zussen) achteraf deze taak op zich kunnen nemen. Toch is dit slechts het middel om toegang te krijgen tot het gezin.

2) De student krijgt ook de gelegenheid om kennis te maken met een gezin met een andere socioculturele achtergrond. Als (toekomstige) leerkracht is het heel belangrijk om je te kunnen inleven in gezinssituaties waarmee je minder vertrouwd bent en zo de eventuele moeilijkheden waarmee kinderen in hun thuissituatie geconfronteerd worden te leren kennen.

Aanpak

Juni - augustus - september	Prisma Mechelen en schoolopbouwwerk Willebroek selecteren in overleg met basisscholen welke kinderen in aanmerking komen voor deze huiswerkbegeleiding. De schoolopbouwwerker van die school legt de eerste contacten met het gezin.
Eind september	Studenten krijgen uitleg over het opzet en worden gekoppeld aan een schoolopbouwwerker.

<i>Begin oktober</i>	<i>Schoolopbouwwerker en student brengen gezamenlijk een bezoek aan het gezin.</i>
<i>Eind oktober</i>	<i>Gesprek met de klasleerkracht van het kind</i>
<i>Oktober - half januari</i>	<i>In overleg met het gezin gaat de student ongeveer 10 keer begeleiden in het gezin (15 uur).</i>
<i>Tussentijds (begin december)</i>	<i>Tussentijdse evaluatie met de schoolopbouwwerker over de inzet van de student en de contacten met het gezin</i>
	<i>Aanbod vanuit de hogeschool om thema's in deze module bespreekbaar te maken (bv. theatervoorstelling over gemengde huwelijken, inleefatelier Studio Globo, externe spreker over culturen, spel over racisme ...)</i>
<i>Half januari</i>	<i>Eindevaluatie met de schoolopbouwwerker en afgeven van activiteitenplannen op hogeschool.</i>

Evaluatie

De student houdt per begeleidingssessie een activiteitenplan bij (dag, duur, doelen, verantwoording en evaluatie). Uit het activiteitenplan moet blijken dat de student het engagement ter harte neemt (de inzet om zowel de kansen van het kind, het gezin als de eigen leerervaringen zo groot mogelijk te maken).

Eindcijfer: beoordeling van de schoolopbouwwerker + het activiteitenplan beoordeeld door een docent van de hogeschool

Resultaten en knelpunten

Dit academiejaar organiseerden we voor de zesde keer dit initiatief omdat zowel de docenten, de schoolopbouwwerkers als de gezinnen erg tevreden zijn over de rijkdom van dit project. Ook de studenten zijn overwegend tevreden, vooral omwille van de kans die ze kregen om te vertoeven in een ander gezin. Een derde van de studenten heeft ook na het engagement nog contacten met het gezin (regelmatig eens bezoeken, kind meenemen op uitstapjes, samen feest vieren ...)

Een overzicht van de moeilijkheden waarin we al vooruitgang hebben geboekt:

* de selectie van de gezinnen

Door samen te werken met de scholen hebben we een beter zicht op de beginsituatie van de kinderen. Voorwaarden zijn: gezin moet met student kunnen communiceren (basis Nederlands of Frans); achterstand van kind mag niet té groot zijn; gezin heeft duwtje in de rug nodig om meer betrokken te zijn bij het schoolgebeuren; ouders zijn bereid om mee te werken.

* aantal studenten per schoolopbouwwerker beperken zodat de begeleiding voldoende intens is

* voldoende begeleidingsmomenten mogelijk maken

Engagement spreiden over langere periode zodat studenten in overleg met het gezin zelf hun contacten kunnen plannen. Op donderdagnamiddag zijn de studenten vanaf 13 uur lesvrij zodat ze zeker een dag in de week tijdig naar het gezin kunnen.

* verplaatsingen tijdens de winterperiode 's avonds alleen in de stad

De verdeling van de studenten over de gezinnen gebeurt in functie van bereikbaarheid. Daarnaast stelt de hogeschool via studentenvoorzieningen fietsen ter beschikking zodat de studenten zich gemakkelijker kunnen verplaatsen.

Toekomstperspectieven

* de evaluatie

De te bereiken doelen zijn lange termijn doelen die moeilijk te toetsen zijn via objectieve criteria en op korte termijn

* de diepgang van de leerervaringen

We zijn ervan overtuigd dat we nog meer leerervaringen kunnen koppelen aan dit engagement door het nog verder uit te bouwen.

Contactgegevens

Lieve Van Loock

lector KHM – lerarenopleiding

lieve.van.loock@khm.be